

*Інформація Ради суддів України
про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення
незалежності судів і суддів, організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів;
виконання рішення XV чергового з'їзду суддів України від 7 березня 2018 року
«Про стан здійснення правосуддя в умовах судової реформи у 2017 році».*

*Шановні делегати з'їзду суддів та гості!
Шановні колеги!*

На нашому суддівському форумі у такому представницькому складі в черговий раз зібralися найбільш авторитетні судді з метою здійснення ґрунтовного аналізу процесів, що відбуваються в судовій системі, обговорення ідей щодо стану і розвитку судової влади України. Нам належить вирішити цілий комплекс питань, які постають перед суддівським співтовариством. Питань, вагомих як для нас, так і для всього суспільства.

Впевнений, що проведення XVI позачергового з'їзду суддів дасть новий імпульс для подальшого вдосконалення судової системи держави та проведення судової реформи в цілому.

Період, що минув з часу переобрання Ради суддів України 05-06 березня 2018 року, ознаменувався впровадженням важливих здобутків судової реформи, більшість з яких втілюють рекомендації міжнародних документів. У процесі реформування судової системи визначено основні вектори її розвитку, започатковано значні організаційні перетворення. Поступово відбувається посилення інституційних гарантій незалежності суддів, підвищення рівня суддівського самоврядування, здійснено значне оновлення процесуального законодавства. Відбувається впровадження на практиці нових положень процесуального законодавства України, завдяки яким наша держава у сфері регламентації судочинства має досягти рівня розвинених демократичних країн.

Перезавантаження судової системи, яке очікувало суспільство, відбувається на загальнодержавному рівні: проведення першого конкурсу до Верховного Суду, перезапуск органів суддівського врядування, оптимізація мережі судів, імплементація міжнародних стандартів в систему правосуддя; і на рівні кожного окремого суду: запровадження суддів-

спікерів, введення процедур медіації в судах, створення в кожному окремому суді дружнього середовища для відвідувачів, тощо.

Як відомо після Революції гідності змінений текст присяги судді. Щобто не лише з'являються нові обличчя правосуддя і змінюються застарілі процедури – змінюються цінності судової системи.

На нинішньому етапі на долю Ради суддів України в новому складі було покладено відповідальну місію практичного втілення та подальшого розвитку багатьох прогресивних новел, запроваджених у процесі реформування.

При цьому пріоритетними завданнями Ради суддів України є посилення інституційних гарантій незалежності суддів, фінансового, соціального, матеріально-технічного забезпечення судів та суддів, а також, забезпечення організаційної єдності функціонування судових органів, задля якої Рада суддів України докладає значні зусилля.

Рада суддів України переконана, що судова влада не зможе ефективно функціонувати, якщо кожна з її складових обере свій шлях розвитку. Дискусії завжди є неминучими, проте має бути спільна симфонія. Необхідно за будь-яких умов уникати суддівського дисонансу. Синхронізувати цей процес, виробити спільні цілі судової системи, узгодити єдині шляхи їх досягнення – і є одним з основних завдань діяльності Ради суддів України.

Рада суддів України у своїй роботі виходить з того, що ключовою фігурою в структурі судової влади, основною центральною ланкою судової системи, що забезпечує її дієвість, є суддя. Саме суддя завжди був, є та буде основною ланкою в механізмі здійснення правосуддя.

Безумовно, що безпосередні носії судової влади, головна рушійна сила судової системи, мають потребу в структурах здатних виразити їх інтереси. Саме на цьому постулаті ґрунтується діяльність нинішнього складу Ради суддів України, яка своєю діяльністю прагне забезпечувати, щоб саме такими органами, які б представляли інтереси кожного судді, і були Рада суддів України та інші органи суддівського самоврядування.

Принцип колективного вирішення справ є внутрішньо притаманним судовій владі. Його необхідно сприймати через призму правового статусу судді. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» проголошує єдність системи судоустрою та єдиний статус суддів, який означає їх рівність незалежно від місця в судовій системі, спеціалізації та інстанції.

У Раді суддів України представлені і Верховний Суд, і кожна юрисдикція, і різні регіони. Також представництво дозволяє належно оцінювати стан судової системи та її проблеми. Зусилля Ради суддів України спрямовані на залучення кожного судді до діяльності із забезпечення правосуддя, а також участі в організації роботи судової системи.

З цією метою, Радою суддів України 23 березня 2018 року рішенням № 5 затверджено список членів Ради суддів України, уповноважених Радою суддів України для роботи в областях, а також, 23 червня 2018 року затверджено склад постійно діючих робочих груп з питань розвитку суддівського самоврядування.

Також, 13 серпня 2018 року Радою суддів України було прийнято рішення № 45, спрямоване на забезпечення неприпустимості дій, що містять ознаки втручання в діяльність судових органів та публічних висловлювань посадових осіб органів державної

влади, управління та правоохоронних органів щодо необхідності притягнення суддів до кримінальної відповідальності за ухвалення рішення до надання правової оцінки судовому рішенню апеляційною (касаційною) інстанціями, а діям судді - Вищою радою правосуддя.

Рада суддів України вживає всіх заходів з метою забезпечення самоорганізації суддівського співтовариства, намагається бути консолідуючою ланкою для вироблення спільних рішень стосовно функціонування судової влади, вдосконалення законодавства. Усі стратегічні питання вирішуються дуже виважено, з урахуванням думки суддівського корпусу.

Натомість такі важливі державні функції органів суддівського самоврядування практично не забезпечено відповідними дієвими повноваженнями. Проте, яким би складним не був шлях суддівського самоврядування, і як би важко не вирішувались його проблеми, в своїй роботі Рада суддів України виходить, передусім, із поставлених завдань і вживає всіх можливих заходів. Рада суддів України фактично намагається брати участь у всіх процесах судової реформи, а не скаржитися на відсутність повноважень.

В цілому, зусилля Ради суддів України спрямовані на те, щоб суддівське самоврядування стало значимим елементом в механізмі судової влади.

Також, з часу переобрання Ради суддів України проведено 14 засідань, прийнято 82 рішення з актуальних питань вдосконалення судочинства, зміцнення статусу суддів, організаційного і фінансового забезпечення діяльності судів, інформаційної відкритості правосуддя.

Члени Ради суддів за дев'ять місяців роботи відвідали більше тридцяти судів. Ми знайомилися з тими умовами в яких працюють судді, працівники апаратів, для того, щоб побачити позитивний досвід, або ж допомогти у вирішенні проблем, які виникають у колективах. Особлива увага, безумовно, надавалася завданням, які були поставлені перед Радою суддів України XV черговим з'їздом суддів України.

Щодо виконання рішень з'їзду суддів України.

Також, рішенням XV чергового з'їзду суддів України від 07 березня 2018 року Про стан здійснення правосуддя в умовах судової реформи у 2017 році було погоджено позицією Ради суддів України, викладену у рішенні від 12 січня 2018 року №4, щодо необхідності скасування пунктів 22-23, 25 розділу XII «Трикінцеві та перехідні положення» Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» або іншого усунення дискримінації у виплаті суддівської винагороди (п.4.10).

На виконання вказаного рішення Рада суддів України звернулася до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства Внутрішніх справ України та Державної служби статистики України із пропозиціями:

- невідкладно розробити і прийняти спеціальний Закон «Про службу судової охорони», який регулюватиме правовий статус вказаного суб'єкта, як правоохоронного органу з наділенням його повноваженнями, достатніми та необхідними для негайного реагування і припинення проявів неповаги до суду, тиску на суддів, втручання у здійснення правосуддя (п.п.4.1. п.4);

- розробити та внести на розгляд законопроект щодо змін до абзацу першого частини першої статті 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і

правоохоронних органів» про доповнення переліку правоохоронних органів, що здійснюють державний захист працівників суду, Службою судової охорони і підтримання громадського порядку в судах (п.п.4.1. п.4);

- розробити законопроект змін до Кримінального кодексу України та до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвищення захисту органів судової влади від протиправних посягань (п.п.4.1. п.4);

- розробити, прийняття і затвердження типового порядку ведення державної статистики випадків посягань на життя, здоров'я та майно суддів, обмеження їх особистої свободи (п.4.3.).

На виконання рішення XV чергового з'їзду суддів України та запитів Ради суддів України до Верховної Ради України Президент подав як невідкладний проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" За цим проектом Закону пропонувалося, серед іншого визначити статус Служби судової охорони, повноваження, порядок проходження служби, спеціальні звання її співробітників та соціальний захист.

Крім того, Мін'юстом України розроблено і 02 травня 2018 року подано на розгляд Уряду проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів».

Законопроектом було запропоновано внести зміни до статті 15 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», якою визначено органи, що здійснюють заходи безпеки суддів, працівників апарату суду і працівників правоохоронних органів та їх близьких родичів.

Також, 18 червня 2018 року Рада суддів України через засоби масової інформації звернулася з відкритим листом до Голови Вищої ради правосуддя та Голови Державної судової адміністрації України у якому підняла питання створення служби судової охорони, організації поточної охорони судів та, відповідно, виконання рішення З'їзду суддів.

12 липня 2018 року Верховна Рада України ухвалила зміни до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», та детально врегулювала питання забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, статусу, повноважень Служби судової охорони, проходження служби у Службі судової охорони, спеціальних звань та соціального захисту співробітників Служби судової охорони тощо.

Відповідні зміни до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» внесено також 12 липня 2018 року.

26 жовтня 2018 року Рада суддів ухвалила рішення, яким звернутись до Вищої ради правосуддя та Державної судової адміністрації України щодо невідкладного вжиття заходів для виконання Службою судової охорони повноважень, передбачених Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

Тим самим рішенням Рада суддів звернулася до Міністерства внутрішніх справ України для вжиття заходів по забезпеченню підтримання громадського порядку в усіх судах України, а також охорони приміщень суду, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення

безпеки учасників судового процесу підрозділами Національної поліції України та Національної гвардії України до початку виконання в повному обсязі повноважень Служби судової охорони.

Рада суддів клопотала перед Міністром внутрішніх справ України про забезпечення першочергового реагування та виїзду підрозділами Національної поліції України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій на виклики, які надходять від судів та суддів.

Щоді ж Рада суддів України звернулася до Державної судової адміністрації України з вимогою забезпечення всіх залів судових засідань та кабінетів суддів засобами сповіщення про небезпеку («тривожними кнопками») та забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України житла суддів охоронною сигналізацією протягом 2019 року.

Також, на виконання рішення XV чергового з'їзду суддів України та запитів Ради суддів України

Державна служба статистики України у своєму листі від 29 травня 2018 року повідомила Раду суддів України про те, що Держстат веде статистичне спостереження за формою 1-АП «Звіт про розгляд справ про адміністративні правопорушення та осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності».

На виконання рішення XV чергового з'їзду суддів України Національна поліція 29 травня 2018 року повідомила Раду суддів, що до початку виконання в повному обсязі повноважень Службою судової охорони, а також призначення її керівника, охорона приміщень суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу та інше будуть здійснюватися підрозділами Національної поліції України та Національної гвардії України.

21 червня 2018 року Рада суддів України звернулася відповідно до Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії України та Державної судової адміністрації України із пропозиціями:

- при визначенні граничної чисельності суддів у новоутворених окружних судах врахувати норми чинної редакції процесуальних кодексів (п.4.4.);
- звернути увагу на неприпустимість зменшення фактичної кількості суддів, що працюють у судах, які ліквідуються/реорганізуються, на матеріально-технічній базі яких створено окружні суди (п.4.5.);
- переглянути та затвердити методологічні підходи щодо визначення нормативів тривалості розгляду судових справ (з урахуванням інстанційності, спеціалізації суду та судді), у зв'язку із необхідністю визначення оптимальної кількості суддів у новоутворених судах, внаслідок проведення оптимізації (реорганізації/ліквідації) судів, а також набранням чинності новим процесуальним законодавством (4.6.);
- розробити та затвердити Порядок підготовки, розгляду та погодження матеріалів щодо визначення кількості суддів у судах України (4.7.);
- під час реорганізації, ліквідації судів та утворення нових судів неухильно дотримуватися міжнародних та європейських стандартів і практик щодо забезпечення принципу незмінюваності суддів, рівності суддів у їх професійних правах, доступу до правосуддя та безперервності розгляду судових справ, правової визначеності і недопустимості підміни принципу переведення суддів за його згодою будь-якими виключеннями (п.п.4.9.1. п.4.9.);

- розробити та затвердити Порядок переведення судді за його згодою до іншого суду того самого або нижчого рівня у випадку реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді (п.п.4.9.2. п.4.9.);
- публічно і відкрито обговорювати плани уповноважених органів щодо реорганізації, ліквідації судів та утворення нових судів (п.п.4.9.3. п.4.9.);
- розробити зміни до законодавчих актів, що стосуються забезпечення гарантій незалежності суддів під час реорганізації/ліквідації судів і утворення нових судів, та звернутися до суб'єктів законодавчої ініціативи Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України (п.п.4.9.4. п.4.9.);
- звернутись до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України із пропозицією внести законопроект про доповнення частини другої статті 135 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» пунктом 5, яким встановити доплату до посадового окладу за понаднормове (вище модельного) навантаження на суддю (п.4.13.);
- доручити вжити заходів щодо усунення дискримінації суддів у відставці у частині виплати та перерахунку довічного грошового утримання (п.4.14.);
- розробити, прийняти та запровадити у найкоротші строки, але до утворення окружних місцевих судів, Порядок відшкодування витрат суддям, а також працівникам апаратів судів, пов'язаних із переміщенням у службових потребах, в якому передбачити, окрім іншого, відшкодування таких витрат у разі використання особистого автомобільного транспорту (п.4.15.);
- розробити та внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2011 року № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів», зокрема, в частині врегулювання механізму відшкодування витрат на відрядження/переміщення суддів, а також працівників апаратів судів, у службових потребах із використанням особистого автомобільного транспорту(п.4.15.).

Штак, на виконання поставлених Х^У черговим з'їздом суддів України завдань Вища кваліфікаційна комісія суддів України у своєму листі від 23 червня 2018 року повідомила Раду суддів України про те, що розроблення та затвердження Порядку переведення судді за його згодою до іншого суду того самого або нижчого рівня у випадку реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді, можливо лише за наявності згоди судді.

Крім того, на виконання поставлених Х^У черговим з'їздом суддів України завдань Державною судовою адміністрацією України згідно наказу від 12 червня 2018 року утворено робочу групу для дослідження показників витрат часу на розгляд судової справи, коефіцієнтів складності справ за категоріями та розрахунку нормативної кількості суддів у судах.

Штак, Державна судова адміністрація України листом від 04 вересня 2018 року повідомила Раду суддів України, що в разі відсутності на балансі бюджетної установи автотранспортного засобу така установа може орендувати автотранспортний засіб або використовувати його за договором позички. При цьому договір оренди або позички може бути укладений із працівником установи. У такому разі сума компенсації, що виплачується працівнику на підставі договору або наказу керівника за використання його

власного автомобіля для поїздки у відрядження, вважається його додатковим благом та підлягає оподаткуванню та відображенню в декларації доходів осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Разом з тим, як повідомила Державна судова адміністрація України, постановою Кабінету Міністрів України від 04 квітня 2018 року № 268 підвищено і граничну суму витрат на придбання легкових автомобілів, що надає можливість забезпечити суди належними транспортними засобами.

На даний час ДСА України опрацьовуються питання щодо забезпечення судів службовими транспортними засобами.

Також на виконання вказаного рішення XV чергового з'їзду суддів України, а саме, п. 4.12. Радою суддів України листами від 24 квітня 2018 року було направлено звернення до представників міжнародних організацій в Україні про надання висновку щодо виконання міжнародно-правових зобов'язань в частині відповідності рівня винагороди судді їх статусу, як осіб, що займають особливо відповідальне становище.

Такі звернення були направлені до Голови Представництва Європейського Союзу в Україні пана Хюго Мінгареллі, представника Генерального секретаря Ради Європи з питань координації програм співробітництва Ради Європи пана Мортена Енберга, постійного представника МВФ в Україні пана Жерома Ваше, координатора проєктів ОБСЄ в Україні пана Вайдотаса Верби, директора міжнародного відділу Офісу Уповноваженого з питань федеральних судів Канади пана Олега Шакова.

Але висновків з порушеного питання від вищевказаних міжнародних організацій в Україні до Ради суддів України не надходило.

Щодо незалежності суддів.

Однією з глобальних, довгострокових та найважливіших і, на жаль, одвічних тем для Ради суддів України залишається – забезпечення незалежності суддів.

Аксіомою сьогодення в усьому світі є те, що незалежність судді – це основа, фундамент для верховенства права. Однак, проблема забезпечення незалежності є завжди актуальною, адже відстоювання незалежності – це не кампанія, а постійний процес, у якому Рада суддів України, як вищий орган суддівського самоврядування відіграє одну з ключових ролей, виступає гарантом забезпечення незалежності суддів, діяльність якого, має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність.

У своїй діяльності Рада суддів України виходить з того, що формального проголошення незалежності суддів недостатньо. В Україні мають бути забезпечені ефективні, а не декларативні гарантії незалежності суддів. Рада суддів України категорично відстоює позицію, що такі гарантії мають бути представлені не абстрактними тезами, а практичними пропозиціями і конкретними діями.

Не зважаючи на інституційне посилення гарантій незалежності суддів, які повною мірою відповідають міжнародним стандартам, проблеми забезпечення незалежності суддів виникають практично на всіх етапах їх професійного життя.

Такий рівень уваги до даної проблеми вказує на її гостроту.

Рада суддів України переконана, що образи та приниження суддів – це, передусім, посягання на авторитет держави, адже судді ухвалюють рішення не від свого імені, а від імені України. Без правосуддя не зможе жити ніхто, адже ніщо не здатне його замінити.

Випадки спроб здійснити тиск на суддів є далеко не поодинокими. Останнім часом особливого поширення набули такі методи впливу на правосуддя, як різноманітні пікети, голодування, мітинги. Вони, в основному, організовуються політичними силами з метою досягнення бажаних результатів розгляду конкретних справ. Під гаслами боротьби за справедливість такі акції є формою впливу на судочинство.

Найпростіше спрямувати потоки негативу, які виникають в суспільстві, на суди. Легше за все вказати на суддів як на винуватців усіх негараздів. Проте, Рада суддів України наголошує, що це надзвичайно небезпечно, адже суд – це один із оплотів демократії.

Кожен випадок втручання у здійснення правосуддя чи посягання на незалежність судді був предметом розгляду Ради суддів України, яка намагалася усіма можливими способами виправити ситуацію. Невідкладно призначалось вивчення цього питання членом Ради суддів, звернення судді розглядалось на найближчому засіданні та відповідно до результатів розгляду направлялось до повноважних органів.

З метою усунення зазначених негативних явищ, 18 травня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 22.

Зокрема, вказаним рішенням Рада суддів України звернулася:

- до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, керівників правоохоронних органів з вимогою дотримуватися загальновизнаних стандартів поваги до авторитету суду під час публічних виступів;*
- до Вищої ради правосуддя щодо розробки проекту Закону «Про внесення змін до Закону «Про судоустрій та статус суддів» в частині усунення дискримінації в суддівській винагороді;*
- до Вищої ради правосуддя та Державної судової адміністрації України щодо неприпустимості зменшення фактичної кількості суддів, що працюють у судах, які ліквідуються/реорганізуються на матеріально-технічній базі яких створено окружні суди;*
- до Державної судової адміністрації України щодо забезпечення функціонування Служби судової охорони та підвищення рівня забезпеченості судів технічними засобами (системи відеоспостереження, металодетектори, турнікети, камери схову тощо).*

Крім того, на виконання вказаного рішення Ради суддів України Комітетом з питань дотримання етичних норм, запобігання корупції і врегулювання конфлікту інтересів за підтримки Канадського Проекту підтримки судової реформи 20 червня 2018 року в м. Львові проведено круглий стіл для суддів Львівської області на тему: «Конфлікт інтересів та етика у сфері правосуддя». В ході проведення вказаного заходу обговорено спільні проблем, які існують у застосуванні законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів суб'єктами сфери правосуддя – судьями, прокурорами та адвокатами, а також, питання притягнення суддів до відповідальності за порушення

вимог законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Участь в обговоренні застосування норм сучасного антикорупційного законодавства у професійній діяльності суддів та питань врегулювання конфлікту інтересів взяли представники Управління захисту економіки у Львівській області Департаменту захисту економіки, Національної поліції України, Генеральної прокуратури України, Національного агентства з питань запобігання корупції, науковці та адвокати.

Крім того, 04 вересня 2018 року в місті Одеса відбулося засідання круглого столу, під час якого члени Ради суддів України, представники Генеральної прокуратури України, Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ, Національного агентства з питань запобігання корупції та науковці обговорили законодавчі ініціативи щодо посилення суддівської незалежності в аспекті відповідальності за порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Також, рішенням Рада суддів України від 19 листопада 2018 року № 78 визнано, що законодавчі ініціативи, викладені в законопроектах № 9000 від 15 вересня 2018 року «Про державний бюджет України на 2019 рік» та № 9258 від 01 листопада 2018 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в частині зупинення дії (виключення) положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» є зазіханням на гарантії незалежності суддів та є неприйнятними у демократичному суспільстві.

Крім того, вказаним рішенням Рада суддів України підтримала позицію Пленуму Верховного Суду, висловлену у Постанові 16 листопада 2018 року, щодо неприйнятності зупинення у 2019 році дії положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

На виконання вказаного рішення, листом від 30 листопада 2018 року за вих. № 9рс-1222/2018 Рада суддів України звернулася до Вищої ради правосуддя з пропозицією надання обов'язкових до розгляду консультативних висновків щодо законопроектів № 9000 від 15 вересня 2018 року «Про державний бюджет України на 2019 рік» та № 9258 від 01 листопада 2018 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», в яких відобразити позицію Ради суддів України щодо неприпустимості ухвалення законопроектів, які спрямовані на обмеження гарантій суддівської незалежності, зокрема, що стосується зупинення дії (виключення) положень підпункту 3 пункту 24 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Радою суддів України також врегульовано окремі актуальні питання соціальних гарантій суддів.

З означеного, 02 липня 2018 року Радою суддів України було прийнято рішення № 40 щодо деяких питань організації роботи слідчих суддів у неробочий час (вихідні та святкові дні) та надурочний час.

Зокрема, вказаним рішенням встановлено, що оплата роботи суддів та працівників апаратів судів, що залучаються до роботи у неробочий час (вихідні і святкові дні) та надурочний час має здійснюватись у відповідності до положень статей 72, 107 Кодексу законів про працю України, абзацу 1 частини 4 статті 56 Закону України «Про державну службу» на підставі наказу голови суду та керівника апарату суду та таблицю обліку використання робочого часу.

Крім того, робота суддів та працівників апарату суду понад установлену тривалість робочого дня, а також у неробочий час (вихідні і святкові дні) може компенсуватися наданням іншого дня відпочинку у відповідності до положень статей 72, 107 Кодексу законів про працю України абзацу 1 частини 4 статті 56 Закону України «Про державну службу» на підставі наказу голови суду та керівника апарату суду і таблицю обліку використання робочого часу.

Важливим кроком щодо захисту незалежності суддів у зазначеному контексті є оприлюднення офіційної позиції Ради суддів України щодо подання учасником судового провадження заяви про внесення в Єдиний реєстр досудових розслідувань відомостей про скоєння суддею кримінального правопорушення до закінчення судового розгляду справи. Зокрема, Рада суддів України зазначила, що такі дії мають ознаки впливу на суд, що передбачає кримінальну відповідальність за статтею 376 Кримінального кодексу України.

Проте, слід визнати, що на сьогодні у Раді суддів України недостатньо важелів впливу для усунення загроз незалежності суддів. На практиці більшість повноважень Ради суддів України виявляються декларативними та обмежуються одними тільки зверненнями з відповідними пропозиціями до органів державної влади та місцевого самоврядування, що, як засвідчує практика, нерідко залишаються поза їх увагою.

Як відомо, внаслідок перерозподілу функцій органів суддівського врядування і самоврядування, що відбувся у процесі реформування судової системи, основні повноваження щодо забезпечення незалежності суддів було передано від Ради суддів України Вищій раді правосуддя, водночас Рада суддів України нині відіграє допоміжну роль у цій сфері. Разом із тим до Ради суддів України у 2018 році надійшло понад 250 звернень від суддів з питань, пов'язаних із суддівською незалежністю, на які Рада суддів України реагувала в межах своєї компетенції. Зокрема, більшість звернень стосувалася питань виплати суддівської винагороди, суддівської вихідної допомоги та розміру довічного утримання судді у відставці, повідомлень судів про неправомірні обшуки в судах та вилучення судових справ, обшуки у адвокатів, втручання у здійснення правосуддя, решта – надання роз'яснень щодо відпустки судді, неоднакового нарахування премій і надбавок, ненормованого робочого дня судді, стажу роботи судді, охорони приміщень, порушення вимог щодо розподілу справ, забезпечення житлом тощо. Частина звернень стосувалася також дискреційних повноважень Вищої ради правосуддя щодо дисциплінарної відповідальності суддів.

У зв'язку з цим, виникає необхідність законодавчо вирішити проблему взаємодії Ради суддів України з іншими органами державної влади, запровадити механізм ефективної протидії органів суддівського самоврядування спробам посягань на незалежність суддів.

Проте, Рада суддів України знаходить можливі способи вирішення цих питань і за наявних повноважень.

Зокрема, 10 лютого 2017 року Рада суддів України, Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Верховний Суд України, Державна судова адміністрація України та Національна школа суддів України уклали Меморандум про взаємодію та співпрацю представників системи правосуддя. Метою зазначеної співпраці є, в тому числі, зміцнення та захист незалежності судової влади, підвищення довіри суспільства до судової системи, удосконалення комунікації між судовими органами, а

також забезпечення прозорості та відкритої діяльності системи правосуддя України. Для реалізації цілей Меморандуму було створено Комунікаційний комітет системи правосуддя у складі керівників та представників вищенаведених органів.

Неодноразово з таких питань Рада суддів України виступала ініціатором розгорнутих дискусій, до яких були залучені юристи-практики, представники громадськості та ЗМІ, зарубіжні експерти. Рада суддів України продовжує активно співпрацювати також з інститутами громадянського суспільства.

Також, Рада суддів України наголошує, що найкращим превентивним механізмом від необґрунтованого втручання в діяльність суддів є не інституційні гарантії, а рівень розвитку правосвідомості в цілому, повага до суддівського статусу, а також зацікавленість інших гілок влади в забезпеченні незалежності суддів.

Підсумовуючи порушене питання, Рада суддів України наголошує, що тема незалежності продовжує залишатися актуальною, що потребує врахування при розробці відповідної державної політики у сфері правосуддя і вжиття дієвих заходів. Відтак, кожному судді України необхідно постійно відстоювати свою незалежність, захищаючи при цьому не лише свій статус, а й інтереси держави та суспільства, а органам суддівського самоврядування, у свою чергу, належить цей процес очолити.

Щодо морально етичних норм судді.

Також, постійно у центрі уваги Ради суддів України перебуває питання морально-етичного характеру поведінки суддів, оскільки, суддя – це більш ніж професія. Це певний спосіб життя за особливим кодексом честі. Високий статус судді зобов'язує його завжди бути еталоном у всіх відношеннях. Вкрай важливо при цьому регулювати поведінку судді однозначними і прозорими нормами з метою уникнення довільних стандартів.

Незалежно від інстанції, кожен суддя повинен усвідомлювати, якої поведінки від нього очікують, і суспільство про це має знати.

Перед Радою суддів України постало особливо складне завдання, адже суддівська етика – тонка матерія. Навіть на міжнародному рівні відсутні універсальні стандарти у цій сфері.

У зв'язку з цим, 15 червня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 26 про створення робочої групи для оновлення положень Кодексу суддівської етики та підготовки коментаря до Кодексу суддівської етики.

Щодо підвищення відкритості здійснення правосуддя.

Не лишаються поза увагою Ради суддів України і питання щодо підвищення відкритості здійснення правосуддя, для вирішення яких необхідно змінити підхід до роботи зі ЗМІ. Рада суддів України переконана, якщо судова система сама не буде заявляти про свою позицію, її висловлять інші домисливши і приписавши ті мотиви і дії, які не відповідають дійсності.

26 листопада 2018 року відбулося спільне засідання робочої групи, до якої увійшли члени від Ради суддів України, Ради адвокатів України, Ради прокурорів України та представники Всеукраїнської громадської організації "Асоціація правників України" з метою розробки проекту Кодексу професійної етики і визначення спільних етичних

принципів у сфері правосуддя у відповідності до Резолюції "Професійна етика правосуддя" від 21 вересня 2018 року. Щоді, за ініціативи Ради суддів України у Києві вперше відбулося спільне засідання Ради суддів України, Ради прокурорів України, Національної асоціації адвокатів України, Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини щодо питань забезпечення прокурорами й адвокатами дотримання основоположних засад судочинства та етичних норм органами, що беруть участь у здійсненні правосуддя та судових процесах

Для необхідності покращення внутрішньої комунікації судової влади, налагодження прямих зв'язків між Радою суддів України та суддівськими колективами на місцях, 12 квітня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 14 про розвиток суддівського самоврядування.

Судді і ЗМІ – повинні попрацювати над зміною взаємодії, на її покращення.

Щак, 12 квітня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 12 про перевірку Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області.

Приводом для перевірки стали публікації у ЗМІ щодо неправомірних дій суду під час вирішення питання про застосування запобіжних заходів у справі, що розслідується за фактом умисного вбивства, та можливий тиск на суд.

За результатами перевірки Рада суддів України рекомендувала судам усіх юрисдикцій через суддів-спікерів та прес-секретарів відстежувати та негайно інформаційно реагувати на неправдиву (неточну, неповну) інформацію про розгляд справ, що перебувають у провадженні суду. А також, більш активно роз'яснювати роль суду як незалежного та неупередженого арбітра у спорі та регулярно, не менше як один раз на тиждень, поширювати інформацію про роботу суду, соціальні, просвітницькі заходи у місцевих ЗМІ (в т.ч. електронних), а також на веб-сторінці суду.

Крім того, Рада суддів України переконана, що для позитивних змін у цьому напрямку, а саме, щоб змінити на сьогодні громадську думку, недостатньо лише ухвалення законних і справедливих судових рішень. До свідомості кожного необхідно донести, що шанобливе ставлення до суду повинно стати ознакою національної гідності.

Не мало журналістів, які висвітлюють юридичну тематику, прекрасно володіють питаннями правосуддя, щиро бажають зміцнення судової влади. Тому, як усій суддівській спільноті, так і кожному окремому судді, потрібно з ними співпрацювати, щоб зламати стіну недовіри між суспільством та судовою системою України.

З метою зміни такої ситуації, подолання негативних явищ у цій сфері, а також забезпечення прозорості та відкритості Рада суддів України постійно працює над вдосконаленням офіційного сайту через який відбувається інформування громадськості про діяльність як Ради суддів України так і діяльність інших органів, установ судової системи.

З означеного питання, 15 червня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 32 про концепцію модернізації веб-сайту Ради суддів України.

Крім того, рухаючись у напрямку забезпечення прозорості та відкритості судової влади Радою суддів України вживаються заходи щодо відновлення видання науково-практичного журналу Ради суддів України «Суддівське самоврядування». Щак, 15 червня 2018 року Радою суддів України прийнято рішення № 34, яким затверджено склад

редакційної ради науково-практичного журналу Ради суддів України «Суддівське самоврядування».

Щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів.

Шкож, у центрі уваги Ради суддів України постійно перебувають питання фінансової складової незалежності суддів.

На сьогодні неналежний стан фінансування судів переносить це питання в політичну площину. Проблеми судів, що виникають на ґрунті незадовільного фінансування, стають проблемами мільйонів людей, які втрачають віру не лише в правосуддя, але і в державу, адже стан приміщень судів у численних випадках є настільки незадовільним, що взагалі компрометує правосуддя.

Рада суддів України у діалозі з відповідними державними органами постійно наголошує, що правосуддя має вершитися у таких приміщеннях, в яких громадяни відчували б повагу до людей в мантіях. Це потрібно не для комфорту суддів.

Відбувається це, передусім, тому, що судова система фактично виступає в ролі прохача.

У зв'язку з цим одним з головних завдань, що постали перед Радою суддів України, стала необхідність зміни принципів фінансування судової системи та встановлення контролю з боку суддівського самоврядування за судовим бюджетом. У свою чергу, на загальнодержавному рівні Рада суддів України постійно привертає увагу до цієї проблеми та вживає дієвих заходів щодо виправлення ситуації, оскільки, основним гравцем на фінансовому полі, який має захищати інтереси судів, є Державна судова адміністрація України, через яку, Рада суддів України намагається впливати на процес формування бюджету судової влади.

Крім того, дуже гострим та нерозривно пов'язаним з фінансуванням, є питання матеріально-технічного забезпечення судів.

У цій сфері Рада суддів України має повноваження стосовно здійснення контролю за організацією діяльності судів та активно застосовує цей важіль з метою підвищення рівня здійснення правосуддя, підвищення соціального престижу суддів та забезпечення належних умов для їх повноцінної роботи.

Шкож, 18 травня 2018 року Радою суддів України було прийнято ряд рішень, які стосувалися стану організації роботи судів, а саме: рішення № 19 про стан організації роботи судів у зоні, прилеглій до району бойових дій в Луганській та Донецькій областях, а також, рішення № 20 про результати проведеної перевірки організації роботи Толосїївського районного суду міста Києва.

Інші питання діяльності Ради суддів України

18 травня 2018 року Радою суддів України було затверджено Положення про помічника судді та визначено кваліфікаційні вимоги до цієї посади, порядок призначення, перебування та звільнення з посади помічника судді. Шкож, було обґрунтовано необхідність введення в штат додаткового помічника для суддів, у яких найбільше судове навантаження. Крім того, було визначено, що помічник судді має можливість

скористатися щорічною додатковою відпусткою, що становить 4 календарних дні за особливий характер праці, пов'язаної з роботою на персональному комп'ютері.

02 липня 2018 року, відповідаючи на численні звернення суддів, РСУ вирішила розробити та запровадити для суддів два зразки мантій. Вони вже розроблені і перебувають у стадії, так би мовити «промислового випробування». Виготовлені ці мантії з натуральної тканини і мають символізувати, крім іншого, нові стандарти судочинства.

У вересня 2018 року також Рада суддів України ухвалила рішення яким доручила державній судовій адміністрації України забезпечити проведення незалежного аудиту фінансового стану, а також комплексне обстеження державного підприємства «Санаторно-курортний лікувальний центр «Шкло», яке з 2003 року належить до сфери управління Державної судової адміністрації України. Основною метою діяльності підприємства є надання санаторно-курортного лікування та відпочинку суддям, працівникам системи правосуддя.

Рада суддів звернулася до Кабінету Міністрів України та Бюджетного комітету Верховної Ради України з метою визначення в Законі України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» у складі видатків загального фонду державного бюджету для органів судової влади капітального трансферту для санаторію «Шкло», а також до Державної судової адміністрації України щодо надання державної фінансової допомоги для реконструкції та капітального ремонту об'єктів інфраструктури цього підприємства.

Відповідно до частини 8 статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Рада суддів у вересні 2018 року ухвалила рішення про початок розробки Положення про порядок надання Радою суддів України правового захисту суддям.

З метою забезпечення належного функціонування судової системи, формування в учасників процесу та присутніх у судовому засіданні осіб поваги до суду як одного із інститутів державної влади 26 жовтня 2018 року Рада суддів схвалила Рекомендації щодо порядку притягнення до відповідальності за неповагу до суду. Таким чином, була висловлена позиція вищого органу суддівського самоврядування в актуальних питань сучасної діяльності судів.

Рада суддів України рішенням №71 від 26 жовтня 2018 року підтримала запровадження реалізації пілотного проекту «Суд, громадяни, суспільство, держава: співпраця заради змін» на території Одеської області та визначила пілотними судами з розроблення та запровадження уніфікованих правил організації цивільного та кримінального судочинства: Апеляційний суд Одеської області, Малиновський районний суд міста Одеси та Ізмаїльський міськрайонний суд Одеської області.

У той же день, Рада суддів метою підвищення рівня доступності інформації для населення у приміщенні суду, визначила пілотними судами щодо розроблення та запровадження проекту «Зручний суд» Голосівський районний суд, Деснянський районний суд та Святошинський районний суд міста Києва.

19 листопада 2018 року, Рада суддів висловила свою позицію щодо «суцільного» сканування судових справ та проблем із запровадженням електронного судочинства.

При цьому, Державній судовій адміністрації запропоновано до 01 грудня 2018 року проінформувати Раду суддів України про план організаційних заходів та етапів впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та стан її запровадження; прискорити надання до Ради суддів України для ознайомлення та

проведення консультації проекту Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему, що передує його затвердженню Вищою радою правосуддя згідно вимог Закону України «Про судоустрій і статус суддів»; завершити визначення реальних потреб судів України у матеріально-технічному та кадровому забезпеченні, в тому числі щодо облаштування робочих місць суддів в залах судових засідань (персональні комп'ютери або ноутбуки/планшети, принтери, сканери), а також вжити заходи щодо забезпечення цих потреб до початку запровадження підсистеми «Електронний суд» ЄСІПІС; організувати та провести сертифіковані навчання суддів, працівників апарату судів з роботи в підсистемі «Електронний суд» ЄСІПІС; підготувати та направити судам України уніфіковані рекомендації щодо оптимального порядку сканування судових справ, формату сканування, його технічних особливостей, а також розробити та довести до їх відома класифікатор найменувань відсканованих документів судових справ; визначитися з обмеженням бази сканування (зокрема, у зв'язку з необхідністю дотримання вимог кримінально-процесуального законодавства щодо розгляду судових справ та матеріалів з обмеженим доступом, в тому числі матеріалів негласних слідчих дій), про що повідомити суди окремим листом; розробити вимоги до робочого місця судді при роботі в підсистемі «Електронний суд» ЄСІПІС, привести нормативні документи щодо умов праці суддів та працівників апарату судів у відповідність з вимогами безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями (візуальними дисплейними терміналами) та відповідними нормами трудового законодавства; при затвердженні штатного розпису новоутворених окружних та апеляційних судів включити в штатні одиниці працівників апарату до функціональних обов'язків яких буде віднесено технічне наповнення баз даних ЄСІПІС.

7 грудня 2018 року Рада суддів України затвердила консультативні висновки щодо проектів Типового положення про апарат суду, Державну судову адміністрацію та її територіальні управління.

Також Рада суддів України не оминула увагою і питання відзначення суддів у відставці та працівників апаратів судів України.

Так, Радою суддів України внесено подання Президенту України щодо нагородження суддів у відставці: орденом «За заслуги» I ступеня, присвоєння почесного звання «Заслужений юрист України» 17 суддям у відставці.

Указом Президента України від 23 серпня 2018 року № 241/2018 підтримано подання Ради суддів України та присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України» Андрєєвій Єммі Іванівні - судді Одеського апеляційного господарського суду у відставці.

Також Радою суддів України прийнято три рішення щодо заохочення відзнаками Ради суддів України 48 суддів у відставці та 411 працівників апаратів судів.

Отже, підсумовуючи результати проведеної роботи, Рада суддів України переконана, що органи суддівського самоврядування повинні мати важливу функцію щодо визначення напрямів державної політики в питаннях розвитку судової системи. Рада суддів України має бути одним з провідних гравців при формуванні єдиної політики у цій сфері, яка буде представляти і захищати інтереси суддівського корпусу у відносинах з іншими органами влади.